

A Szentatya, XVI. Benedek pápa üzenete a vándorlók és menekültek 97. világnapjára (2011)

Egyetlen emberi család

Szeretett Testvérek!

Az elvándorlók és menekültek világnapja az egész egyház számára kedvező alkalmat kínál arra, hogy elgondolkozzék az elvándorlás növekvő jelenségének témáján, és azért imádkozzék, hogy szívünk készsége váljon mások keresztény befogadására és minden ember azon fáradozzék, hogy a világban növekedjék az igazságosság és a szeretet, az igazi és tartós béke építésének két oszlopa. Az Úr mindig újra és nyomatékosan megismétli felhívását: „Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást” (Jn 13, 34). Amikor az Atya arra szólít minket, hogy legyünk szeretett gyermekei az Ő szeretett Fiában, akkor arra is felszólít bennünket, hogy Krisztusban mind testvérként ismerjük fel egymást.

Ez a minden ember között fennálló mély kapcsolat sugallta a témát, amelyet ebben az évben elmélkedésünk tárgyává választottam: „Egyetlen emberi család”, azaz a testvérek egyetlen családja az egyre inkább több nemzetiségűvé és vegyes kultúrájúvá váló társadalmakban, ahol tiszteletben tartva a jogos különbségeket, még a különböző valláshoz tartozó emberek is párbeszédre szorulnak annak érdekében, hogy békésen és egymást megsegítve együtt élhessenek. A II. Vatikáni Zsinat meghatározása szerint: „Az összes népek egyetlen közösséget alkotnak; egy az eredetük is, hiszen Isten telepítette be az emberi fajjal az egész földet (vö. ApCsel 17, 26). Egy a végső céljuk is: az Isten. Isten gondviselése, tevékeny jósága és üdvözítő terve pedig kiterjed mindenkire” (*Nostra aetate*, 1). Eszerint „nem véletlenül élünk egymás mellett; mivel emberként mindannyian ugyanazt az utat járjuk, testvérek is vagyunk” (*Üzenet a béke világnapjára*, 2008, 6).

Utunk, életutunk ugyanaz, de különböző helyzetekkel találkozunk azon: sokaknak meg kell tapasztalniuk az elvándorlás nehézségeit és ezek különböző formáit, mint amilyen az országon belül vagy a külföldre történő, az állandóan tartó vagy az átmeneti, a gazdasági vagy a politikai, az önkéntes vagy a kényszerből fakadó elvándorlás. Bizonyos esetekben a különböző üldözések idézik elő a szülőföld elhagyását és ezért a menekülés kényszerből fakad. A korunkra jellemző globalizációs jelenség nem csupán társadalmi-gazdasági folyamat, hanem azzal is jár, hogy „az egyetlen emberiség egyre inkább összefonódik” és győzedelmeskedik a földrajzi és kulturális határok felett. Ezzel kapcsolatban az egyház állandóan arra emlékeztet, hogy e korszakalkotó folyamatnak a mélyebb értelme és alapvető erkölcsi kritériuma az emberi család egységében és ennek a jóban való fejlődésében rejlik (vö. XVI. Benedek, *Caritas in veritate*, 42). Tehát mindenki egyetlen családba tartozik, az elvándorlók éppúgy, mint az őket befogadó népek, mindenki ugyanazon jogokkal rendelkezik a föld javainak használatát illetően, hiszen azok rendeltetése egyetemes, amint ezt az egyház társadalmi tanításában olvassuk. A szolidaritás és a javak elosztása ugyancsak e tételen alapszik.

„A globalizáció útját járó társadalomban a közjó és az érte végzett munka szükségképpen az egész emberiséget átfogó dimenziót ölt, azaz léptéke a népek és a nemzetek közössége, hogy ezzel az egységet és a békét mint formát adja az ember városának, és valamilyen mértékben Isten határok nélküli városának előképévé tegye azt” (XVI. Benedek, *Caritas in veritate*, 7). Ebben a távlatban kell szemlélnünk az elvándorlás valóságát is. Amint már Isten szolgája, VI. Pál mondta: az elmaradottság mélyebb oka „az emberek és népek közötti testvéri kötelek hiányosságából” fakad (*Populorum progressio*, 66) és az – hozzátehetjük – erősen befolyásolja az elvándorlás jelenségét. Az emberek közötti testvériség olyan – néha meglepő – kapcsolat megtapasztalása, amely szorosan egyesít a tőlem eltérő másikkal, egyszerűen abból a tényből kifolyólag, hogy emberek vagyunk. Ha ezt a kapcsolatot felelősséggel elfogadjuk és átéljük, akkor erősíteni fogja a közösség életét és a javak elosztását mindenki, különösen az elvándorlók között; támogatni fogja önmagunk odaajándékozását másoknak, mások javára, minden ember javára, a helyi, az országos és az egész világra kiterjedő politikai közösségen.

Isten tiszteletre méltó szolgája, II. János Pál hangsúlyozta ugyanezen világnap alkalmából 2001-ben: („Az egyetemes közjó, minden nacionalista önzésen túlmenően, megilleti az egész világ népeinek nagy családját. Ebben az összefüggésben kell szemlélnünk a kivándorláshoz való jogot. Az egyház minden ember számára elismeri ezt a jogot, mégpedig kettős vonatkozásban: először azt, hogy bárki elhagyhassa saját országát, másodsor pedig azt, hogy bárki bevándorolhasson egy másik országba, hogy ott jobb megélhetési körülményeket kereshessen magának” (*Üzenet az elvándorlók és menekültek világnapjára*, 2001, 3; vö. XXIII. János, *Mater et magistra enciklika*, 30; VI. Pál, *Octogesima adveniens*, 17). Ugyanakkor az államoknak joguk van ahhoz, hogy szabályozzák az elvándorlás áramlatát és megvédjék saját határaikat, mindemellett mégis mindenkor biztosítaniuk kell a mindenkinek kijáró emberi méltóságot és tiszteletet. Mindezeket túl a bevándorlók kötelessége, hogy beilleszkedjenek a befogadó országba, tiszteletben tartva annak törvényeit és nemzeti azonosságát. „Arról van itt szó, hogy a minden embernek, különösen a rászorulóknak kijáró befogadást össze kell kapcsolnunk azoknak a feltételeknek a mérlegelésével, amelyek nélkülözhetetlenek az eredeti őslakosság és a hozzájuk társuló bevándorlók emberhez méltó és békés életének megvalósításában” (II. János Pál, *Üzenet a béke világnapjára*, 2001, 13).

Ebben az összefüggésben az egyház mint Isten népe, amely az összes többi nép között vándorolva járja útját a történelemben, létével mindig megjeleníti a bizalom és a remény forrását. „Az Egyház Krisztusban mintegy szentsége, azaz jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberi nem egységének” (II. Vatikáni Zsinat, *Lumen gentium dogmatikai konstitúció*, 1) és a Szentlélek működésének köszönhetően „nem hiábavaló kísérlet az egyetemes testvériség megvalósítására” (uo., *Gaudium et spes lelkipásztori konstitúció*, 38). Az egyház szívében különösen a szent Eucharisztia jeleníti meg a közösség kimeríthetetlen forrását az egész emberiség számára. Ennek köszönhetően Isten népe magába foglal „minden nemzetet és törzset, minden népet és nyelvet” (vö. *ApCsel* 7,9), de nem valamiféle szent hatalommal, hanem a szeretet kimeríthetetlen szolgálata által. Valójában ez a szeretetszolgálat, különösen a szegények és gyengék iránt, az a kritérium, amelynek alapján lemérhető eucharisztikus ünnepeink hitelessége (vö. II. János Pál, *Mane nobiscum Domine apostoli buzdítása*, 28).

Nekünk az „egyetlen emberi család” témájának fényében különösen szem előtt kell tartanunk a menekültek és a többi erőszakkal száműzött vándor helyzetét, hiszen őhozzájuk kapcsolódik az elvándorlás jelenségének jelentős része. A nemzetközi közösség bizonyos kötelezettséget is vállalt a menekültek és száműzöttek iránt. Jogaik tiszteletben tartása, valamint a jogosan elvárható gondoskodás biztonságukról és összetartozásuk társadalmi támogattságáról mindig elősegíti a szilárd és harmonikus együttélést.

A kivándorlásra kényszerített elvándorlók iránti szolidaritás ugyancsak a szeretet „tárházából” táplálkozik, ami ismét csak abból fakad, hogy egyetlen emberi családot alkotunk és a katolikus hívek esetében, Krisztus misztikus teste tagjának tekintjük magunkat: hiszen az emberi természetből és – a hívők esetében – a hitből kifolyólag, mind egymástól függünk és felelősek vagyunk egymásért, minden testvérünkért. Egyszer már volt alkalmam elmondani: „Az emberi szolidaritás mindenkit arra kötelez, hogy fogadja be a menekülteket és szeretettel lássa őket vendégül, hogy így közülük senki se érezze magát kirekesztve a türelmetlenség és az érdektelenség miatt” (*Általános kihallgatás, 2007. június 20: Insegnamenti II, 1 (2007), 1158*). Ez azt jelenti, hogy mindenkin segíteni kell, aki otthona vagy hazája elhagyására kényszerült, hogy így megtalálhassa azt a helyet, ahol békében és biztonságban élhet, dolgozhat a vendéglátó országokban, magára veheti a fennálló jogokat és kötelezéseket, részt vehet a közjó építésében, nem feledve az élet vallási dimenzióját sem.

Befejezésül különös figyelemmel fordulok a külföldön vagy nemzetközi intézetekben tanuló diákok felé, akikről mindig megemlékezem imáimban, és akik a nagy elvándorlás jelenségében egyre nagyobb arányt képeznek. Az elvándorlásnak ez a rétege társadalmi szempontból is jelentős, különösen ha tekintettel vagyunk arra, hogy ők egykor hazájukba visszatérve majd komoly felelősség hordozói lesznek. Egykor majd kulturális és gazdasági „hidat” képeznek a saját országuk és a vendéglátó országok között; mindez ismét csak „az egyetlen emberi család” kialakulásának irányába mutat. Ez a meggyőződés támogassa elkötelezettségünket és fokozza figyelmességünket a külföldi diákok és konkrét problémáik iránt – mint amilyen a gazdasági korlátozottság vagy az a kellemetlen érzés, hogy egyedül kell helyt állniuk egy egészen idegen szociális és főiskolai környezetben, és a beilleszkedés nehézségei. Ebben az összefüggésben szívesen emlékeztetek arra, hogy „az egyetemi diákság közösségéhez tartozni annyit jelent, mint a modern világ által összegyűrdött kultúrák csomópontjában állni” (II. János Pál, *Az Amerikai Egyesült Államok Chicago, Indianapolis és Melwauke egyháztartományának püspökeihez intézett beszéde „ad limina” látogatásuk alkalmából, 1998. május 30., 6: Insegnamenti XXI, 1 (1998), 1116*). Az új nemzedék kultúrája az iskolában és az egyetemen formálódik: tőlük aztán nagyban függ e nemzedék azon képessége is, hogy olyan egyetlen családnak tekintse az emberiséget, amely arra hívatott, hogy egységet hozzon létre a sokszínűségben.

Szeretett Testvérek, az elvándorlók világa nagy és sokszínű. Megtalálhatók benne a csodás és ígéretes tapasztalatok, de sajnos azok a drámai tapasztalatok is, amelyek egyaránt méltatlanok mind a civilizáltnak mondott emberhez, mind az ilyen társadalmakhoz. Az egyház számára ez a valóság az idők jeleinek beszédes tanúságát jelenti, amely világosan kidomborítja az emberiség azon hivatását, hogy egyetlen családot alkosson, de ugyanakkor azokat a nehézségeket is feltárja, amelyek ezt az egységet megosztják és szétdarabolják, ahelyett hogy azt megerősítenék. A reményt azonban így sem veszítjük el, és ezért arra kérjük Istent, minden ember Atyját, hogy változtasson minket olyan férfiakká és nőkké, akik – egyenként és személyesen – képesek a testvéri kapcsolatok kialakítására, és hogy a szociális, politikai és intézményes területeken is egyaránt növekedjék a népek és kultúrák közötti kölcsönös tisztelet és az egyetértés. Miközben ezen szándékaim megvalósulásához a Tenger Csillagának, a legszentebb Szűzanya Máriának pártfogását kérem, szívből adom apostoli áldásomat mindenkire, különösen az elvándorlókra és a menekültekre, s mindazokra, akik e fontos területen munkálkodnak.

Castel Gandolfo, 2010. szeptember 27.

XVI. Benedek pápa

PS. A német és olasz szöveg alapján fordította: Cs. F.